

వజ్రాంగబలి శ్రీ వీర హనుమంతుడు...
నవవ్యాకరణ పండితుడు కూడా...

అగస్త్య మహర్షి ఉవాచ:

శ్లో. సర్వాసు విద్యాసు తపోవిధానే ప్రస్పర్థతే యో హి గురుం సూరాణామ్।
సో౽యం నవవ్యాకరణార్థవేత్తా బ్రహ్మా భవిష్యత్య పితే ప్రసాదాత్॥

– శ్రీ మద్రామాయణము– ఉత్తర కాండం (36–47)

అంజనీ కుమారుడైన హనుమంతుడు సమస్త విద్యలయందును, తపోవిధానములయందును దేవతలకు గురువైన బృహస్పతి అంతటివాడు. నవవ్యాకరణ సిద్ధాంతములను పుక్కిట పట్టినవాడు. ఓ రామా! నీ అనుగ్రహమున ఇతడు రాబోవు సృష్టిలో 'బ్రహ్మ' కాగలడు.

బ్రహ్మ అంటే–ఆదిమానవ సృష్టి కాలంలో సృష్టికర్త అగ్ని వాయు ఆదిత్య అంగిరస నామక ఋషుల హృదయాలలో వరుసగా ఋక్ యజుర్ సామ అథర్వ వేదాలను ప్రకాశపరుస్తాడు. అనంతరం 'బ్రహ్మ' అను పేరుగల గొప్ప మేధావి ఆ నలుగురు ఋషులను సేవించి వారివద్ద నాలుగు వేదాలను తానొక్కడే నేర్చుకొంటాడు. ఒక గురుకులాన్ని ఏర్పాటుచేసుకొని తన వద్దకు శిష్యులుగా వచ్చిన వారందరికి వారి వారి అభిరుచులనుబట్టి ఆ యా వేదాలను నేర్పిస్తాడు. అంతేగాక, ఆ వేదార్థాన్ని గ్రహించగల శిక్షా వ్యాకరణ నిరుక్తాదులను నేర్పుతాడు. హనుమంతుడు అట్టివాడు కాగలడని అగస్త్య ఋషి అభిప్రాయము.

శ్రీరామభక్త వీరహనుమంతుడు ధీరుడు, వీరుడు, స్వామి భక్తుడు, దేశ భక్తుడు, ధర్మ భక్తుడేగాక గొప్ప ధీశాలి. వేదవేదాంగాలను అధ్యయనం చేసినవాడు. వైదిక వ్యాకరణంపట్ల ఆయనకు అభిరుచి ఎక్కువ. అందుచే ఆయన ఆ కాలంలోని 9 (తొమ్మిది) వ్యాకరణ శాస్త్రాలను అధ్యయనం చేసిన నవవ్యాకరణ విశారదుడు. ఇందుకు శ్రీవాల్మీకి మహర్షి వ్రాసిన రామాయణమే గొప్ప సాక్ష్యం. ఆ మహర్షి తమ రామాయణ కావ్యంలోని కిష్కింధాకాండలో మన వీరాంజనేయుని పాండిత్య ప్రతిభను శ్రీరాముని వాక్యాలలోనే పేర్కొన్నారు.

రావణుడు సీత నపహరించిన తరువాత శ్రీరాముడు మిక్కిలిగా విలపిస్తూ సీతాన్వేషణ కొరకు బయలుదేరాడు, రావణాసురు డామెను దక్షిణం వైపుగా తీసుకుపోయినట్లు తెలిసి దక్షిణ భారతావనిలో వెదుకుతూ, వెదుకుతూ పంపాసరోవర తీరానికి చేరుకున్నాడు. లక్ష్మణుడు అన్నను అనుసరించాడు. వారిరువురు ఋష్యమూక పర్వత ప్రాంతానికి చేరుకున్నారు. అదే ఋష్యమూక పర్వతంపై అన్న వాలి చేసిన అన్యాయానికి గురియైన సుగ్రీవుడు తలదాచుకుంటున్నాడు. దూరంనుండి శ్రీరామలక్ష్మణులను చూచిన సుగ్రీవునకు అనుమానము, భయం కలిగాయి. వారిరువురు వాలి పంపిన గూఢచారులో, సేనాపతులో అయిఉంటారని అనుమానం. వాలి తనకన్న బలవంతుడు కనుక అతనిపట్ల భయం. అందుచే తన అనుచరులుగా ఉన్న నలుగురు మంత్రులను సమావేశపరచి ఆలోచించసాగాడు. రామలక్ష్మణు లిరువురు నార వస్త్రాలు ధరించి జటాఝూటాలతో మునులవలె ఉన్నా, వారి ముఖాలలో క్షాత్రతేజం, చేతులలో ధనుర్బాణాలు ఉన్నాయి. కండలు తేరిన వారి విశాల బాహువులను చూచి మరింతగా భయపడ్డారు. 'నా క్షేమాన్ని కోరే ఓ మంత్రులారా! ఆ మహాయోధులను చూశారా! వారిని మా అన్న వాలియే నన్ను చంపటానికి పంపి ఉంటాడు. వారు మునుల వేషంలో దగ్గరగా వచ్చి మనని చంపుతారేమో! మనం పారిపోవటం మంచిది' అన్నాడు సుగ్రీవుడు. హనుమంతునికి తప్ప మిగిలిన మంత్రులకు, అనుచరులకు కూడా అదే భయం కలిగింది.

అప్పుడు వివేకవంతుడైన హనుమంతుడు మీరు భయపడకండి, తొందరపడి పారిపోకండి. నేను ఒక్కడినే వారి వద్దకు వెళ్ళి వారి విషయం తెలుసుకొని వస్తానన్నాడు. అందరూ సరేనని హనుమంతుడిని దూతగా వారి వద్దకు పంపారు. హనుమంతుడు భిక్షు వేషంతో (సాధువుగా) వారి వద్దకు వెళ్లి రాయబారం జరిపినట్లు వాల్మీకి మహర్షి వ్రాశారు. అన్ని విషయాలు మాట్లాడుకున్న తరువాత శ్రీరాముడు లక్ష్మణునితో హనుమంతుని సభ్యతాసంస్కృతుల గురించి, విద్యావినయాల గురించి, వ్యవహార కుశలత గురించి ఈ క్రింది విధంగా కొనియాడాడు.

శ్లో॥ తమభ్యభాష సౌమిత్రే సుగ్రీవ సచివం కపిమ్ ।
వాక్యజ్ఞం మధురైర్వాక్యై: స్నేహయుక్త మరిన్దమమ్ ॥ (27)

ఓ లక్ష్మణా! సుగ్రీవుని మంత్రియైన ఈ హనుమంతుడు వాక్య విశారదుడు. శత్రుదమన నేర్పరి. నా యందును, సుగ్రీవుని యందును స్నేహాభావం కలవాడు కనుక నీవు ఇతనితో కఠినంగా మాట్లాడకు. మధురంగా మాట్లాడు.

శ్లో॥ నానృగ్వేద వినీతస్య నాయజుర్వేద ధారిణ: ।
నాసామవేదవిదుష: శక్యమేవం ప్రభాషితుమ్ ॥ (28)

ఈ హనుమంతుడు గొప్ప విద్వాంసుడు. ఏలనన ఋగ్వేద అధ్యయనంచేయని వాడుగాని, యుజుర్వేదం ధరించనివాడుగాని, సామవేదజ్ఞుడుగాని కాకున్నచో ఇంత పరిష్కృతమైన పలుకులు పలుకలేడు.

శ్లో॥ నూనం వ్యాకరణం కృత్యమనేన బహుధాశ్రుతమ్ ।
బహు వ్యాహరతానేన న కిఞ్చిదప శబ్దితమ్ ॥ (29)

ఇతడు అనేక పర్యాయములు వ్యాకరణం చదివినవాడు కావచ్చు. (నవ విధ వ్యాకరణాలు అధ్యయనం చేసి ఉండవచ్చు) కనుకనే ఇంతసేపు మాట్లాడినా ఒక్క వ్యాకరణ దోషంకూడా కనబడుటలేదు.

శ్లో॥ న ముఖే నేత్రయోర్వాపి లలాటేచ భ్రువోస్తదా ।
అన్యేష్వపి చ గాత్రేషు దోష: సంవిదిత: క్వచిత్ ॥ (30)

ఇంతేగాక, అతను మాట్లాడేటప్పుడు అతని ముఖంలో ఎట్టి వికారం కలుగలేదు. శరీరంలోని ఇతరావయవాలలోనూ వికార దోషాలు కలుగలేదు, కనుక ఇతడు చాలా గొప్ప విద్వాంసుడు.

శ్లో॥ అవిస్తరమ సందిగ్ధమవిలంబిత మద్రుతమ్ ।
ఊర: స్థం కంఠగం వాక్యం వర్తతే మధ్యమే స్వరే ॥ (31)

ఓ లక్ష్మణా! ఈ హనుమంతుడు చాల సభ్యుడు. ఈతని సంభాషణ (రాయబారం) సంక్షిప్తం. సందేహరహితం (విస్పష్టం). విషయవిశ్లేషణలో తొందరపాటుగాని, ఆలస్యంగాని లేదు. కంఠస్వరం బిగ్గరగాగాని, మందంగాగాని లేదు. మధ్యమ స్వరంలో వినసొంపుగా ఉంది.

శ్లో॥ సంస్కారక్రమసంపన్నా మద్రుతా మవిలంబితామ్ ।
ఉచ్చారయతి కళ్యాణీం వాచం హృదయహారిణీమ్ ॥ (32)

ఇతని వాణి వ్యాకరణంతో సంస్కరింపబడినదై తీక్షణంగాగాని, మందంగాగాని లేకుండా ఒక క్రమంతో ఉంది. ఇతని వాణి (పలుకులు) కళ్యాణకరం. హృదయాకర్షకం. మరల మరల వినాలనిపిస్తున్నది.

శ్లో॥ అనయా చిత్రయా వాచా త్రిస్థాన వ్యఞ్జనస్థయా ।
కస్య నారాధ్యతే చిత్తముద్యతా సేరరేరపి ॥ (33)

ఆశ్చర్యము కలిగించునదియు, వక్షస్థల కంఠ ముఖములనుండి వెడలు ఈతని రమణీయ వాణి ఉదాత్త అనుదాత్త స్వరితములతో కూడినదై వినసొంపుగా ఉంది. చంపుటకై కత్తినెత్తిన శత్రువునికైనా మానసోల్లాసం కలిగించేదిగా ఉంది.

శ్లో॥ ఏవం విధో యస్య దూతో న భవేత్పార్థివస్య తు ।
సిధ్యన్తి హి కథం తస్య కర్యాణాం గతయో నఘ ॥ (34)

శ్లో॥ ఏవం గుణగుణై ర్యుక్తా యస్య సు: కార్యసాధకా: ।
తస్యసిధ్యంతి సర్వార్థా దూతవాక్య ప్రభోదితా: ॥ (35)

ఓ అనఘా! పాపరహిత లక్ష్మణా! ఇట్టి సద్గుణ సంపన్నులు, వాక్య విశారదులు, చతురులునైన దూతలను (రాయబారులను) గల రాజులు ధన్యులు. ఆ రాజు యొక్క కార్యాలన్నీ ఇట్టి దూతల వాక్చాతుర్యం చేతనే సిద్ధిస్తాయి. అనాయాసంగా వారికి విజయం చేకూరుతుంది, అని శ్రీరాముడు కొనియాడాడు.

- గీతాప్రెస్ వారి వాల్మీకి రామాయణం కిష్కింధాకాండం(3వ సర్గం-28 నుండి 36 శ్లోకాలు)

వేదాలను కేవలం చదువుకుంటూ వెళ్లి పోవటం కాదు. సాంగోపాంగంగా వేదాధ్యయనం చేయాలంటారు ఋషులు. శిక్షా, కల్ప, వ్యాకరణ, నిరుక్త, ఛందో, జ్యోతిష్యాల ని అంగాలు ఆరు. 'న్యాయ వైశేషిక సాంఖ్య యోగ మీమాంసా వేదాంతము' లని ఉపాంగాలు ఆరు ఉంటాయి. వీటిలో మొదటిదైన శిక్షా శాస్త్రమే అన్నింటికి పునాది వంటిదని శాస్త్రాలు చెబుతాయి. ఏ అక్షరాన్ని ఏ స్థానంనుండి ఏ యే ప్రయత్నాలతో ఉచ్చరించాలో ఆ శాస్త్రంలో చెప్పబడతాయి. ఇంతేగాక, పలికే పలుకులలోకూడా 14 రకాల దోషాలు వచ్చే అవకాశం ఉంటుందట. అట్టి దోషాలు లేకుండా, ఇంద్రియాలలో ఎట్టి వికారాలు కలుగకుండా స్పష్టంగాను, సంక్షిప్తంగాను, సందేహరహితంగాను మాట్లాడాలి. అట్టి మెలుకవలన్నీ హనుమంతునిలో చూచినాడు కనుకనే శ్రీరాముడు అతనిని అంతగా ప్రశంసించినాడు. అంతటి వ్యాకరణ పండితుణ్ణి కోతిగా వర్ణించటం, చిత్రించటం మంచిదికాదు. వానరులు సూర్యవంశ క్షత్రియ జాతినుండి విడిపోయిన ఒక ఉపశాఖ. వారంతా క్షత్రియులే.

వాలి సంధ్యావందనం చేసినట్లుగా, వాలి మరణానంతరం అంత్యేష్టి సంస్కారం జరిపించి కుమారుడైన అంగదునకు నూతన యజ్ఞోపవీత ధారణ చేయించినట్లు ("తతోఽవిన్ విదివధ్వాపోఽప సవ్యంచ కారహ") అనే మాటలు వాల్మీకి రామాయణంలో (కిష్కింధాకాండలో) ఉన్నాయి. హనుమంతుడు పురోహితునిగా ఉండి, శ్రీరామసుగ్రీవుల మైత్రీప్రతిజ్ఞ అగ్నిహోత్ర విధిపూర్వకంగా జరిపినట్లు స్పష్టంగా ఉంది. లోక ప్రసిద్ధమైన హనుమాన్ చాలీసా లోని "కాంధే మూంజ్ జనే ఉఛాజై" అనే మాటలే హనుమంతుడు యజ్ఞోపవీత ధారియని, ద్విజుడనీ వేద వేదాంగవేత్తయనీ స్పష్టంగా చెబుతున్నాయి. కోతులు యజ్ఞోపవీతం ధరిస్తాయా? సంధ్యాగ్నిహోత్రాలు చేస్తాయా? వానరులలో పురుషులే గాక స్త్రీలు కూడా వేదవేత్తలుగా ఉండేవారు. వాలిభార్య తార గొప్ప విదుషీమణి. వాల్మీకి రామాయణ కిష్కింధాకాండలో ఆమె వ్యవహారం, ఉపదేశాలు చదివితే ఆమె గొప్ప రాజనీతిజ్ఞురాలని కూడా బోధపడుతుంది. సుగ్రీవుడు రెండవసారి యుద్ధానికి లలకారం చేసినప్పుడు ఆమె చాలా వారిస్తుంది. అయినా వాలి వినకపోతే వీరగంధం పూసి, తిలకం దిద్ది, వేద మంత్రాలతో స్వస్తి వాచనం పఠించి పంపిస్తుంది. ఆమె అట్టి వీరాంగన కూడా. హనుమంతుని తల్లి అంజనాదేవియును గొప్ప విదుషీ మరియు వీరాంగన. వీరాంజనేయుని తల్లిదండ్రులైన అంజనీపవను లిరువురు సుక్షత్రియులే. ఆనాడు రావణాసురిని అరాచకాల నడ్డుకోవటానికి పూర్ణప్రయత్నం చేసినవారే. వారి సంస్కారాలే ఆంజనేయునిలో మరింత వికసించాయి.

"వానర" అంటే కేవలం కోతియని మాత్రమే అర్థం కాదు, వనవాసులను కూడా వానరులంటారు. సృష్ట్యాదిలో దక్షిణ భారతదేశమంతా దట్టమైన అడవులతో నిండి ఉండేది. మానవులు ఎవరూ ఉండేవారు కాదు. గంగా సింధు మైదానం నుండి కొందరు ఆర్యులు ఇక్కడకు చేరుకొని వ్యవసాయాదులు చేసుకుంటూ దీనిని అభివృద్ధి పరిచారు. క్రమంగా గ్రామాలు, పట్టణాలు, నగరాలు కూడా తయారయ్యాయి. రామయణకాలంనాటికి కిష్కింధ పెద్ద రాజ్యం. విద్యా విజ్ఞానాలతో, సిరిసంపదదలతో, బలవీర్యాలతో లంకానగరానికి మించిన రాజ్యంగా అది ఉండేది. వాలిసుగ్రీవు లిరువురు బలవీర్యశౌర్యపరాక్రమాలలో రావణుని మించిన వారుగా ఉండేవారు. కనుకనే రావణుడు భారతదేశాన్ని ఆక్రమించకుండా ఆపగలిగారు.

అట్లే–'లాంగులమ్' అంటే కేవలం 'తోక' యనియే అర్థం కాదు. వేదాలలో ఈ పదం కనపడుతుంది. అక్కడ 'లాంగులమ్' అంటే నాగలి కొఱ్ఱు (మొన) అని అర్థం. లాంగులమ్ అనే పదానికి మగసిరి (పురుష మర్మేంద్రియం) అని కూడా అర్థం ఉంది. కనుక వానరులు తమ నడుములకు మగసిరికి, పౌరుషానికి చిహ్నంగా ఒక నాగటికొఱ్ఱు వంటి ఆభూషణం ఏదో ధరించేవారు అని అర్థం చేసుకోవాలి. అంతేగాక, హనుమంతుడు భీష్మపితామహుని వంటి అస్ఖలిత బ్రహ్మచారి. శ్రీకృష్ణునివంటి బ్రాహ్మీక్షాత్ర శక్తుల పరిపూర్ణరూపం. ఆయన అనుసరించిన వ్యవహారనీతి, కార్యదీక్ష, కర్తవ్యపరాయణత అందరూ అనుసరించతగినవి. ముఖ్యంగా నేటి యువతకు హనుమంతుని జీవితాన్నుండి నేర్చుకోవలసిన వ్యక్తిత్వ పాఠాలు చాలానే ఉన్నాయి. (వ్యక్తిత్వ వికాసం కొరకు రామకృష్ణ సేవాసమితి, బాపట్ల – 522101 వారు ప్రచురించిన "హనుమంతుడు : ఆదర్శంగా వ్యక్తిత్వనిర్మాణం" అనే చిన్నపుస్తకాన్ని చదవండి.)

ఎందుచేతనో మన పిచ్చి భక్తులు మహాపురుషుల జీవితాలను అనుసరించటం ప్రక్కకుపెట్టి వారికి మరికొన్ని మహత్తులను

అంటగట్టాలని కట్టుకథల నెన్నింటినో వ్రాసి ప్రచారం చేశారు. అవి వారి మహత్తులను పెంచకపోగా వారి నిజమైన చరిత్రలనే కట్టుకథలను చేశాయి. యుక్తి సంగతము, విజ్ఞాన సమ్మతముకాని, సృష్టిక్రమానికే విరుద్ధమైన ఆ కథలు మన మహాపురుషులను నవ్వులపాలు చేస్తున్నాయి. మన హనుమంతుని విషయంలోనూ అదే జరిగింది. అతని తండ్రి వాయుదేవుడనీ (వీచేగాలి యనీ), శివుని అవతారమనీ, శ్రీరాముని పిచ్చి భక్తుడనీ, ఎంత ఉగ్రుడైనా రామనామం కీర్తించగానే మెత్తబడిపోతాడనీ ఏవేవో పిచ్చికథలు వ్రాసిపెట్టారు, ఇంకా వ్రాస్తూనే ఉన్నారు, సినిమాలు తీస్తూనే ఉన్నారు. ఇది మంచిదికాదు. ఇట్టి పిచ్చి పిచ్చి కథలవల్లనే మన ఆదర్శపురుషులు విమతస్థుల హేళనకు గురి అవుతున్నారు. చరిత్రలు నానమ్మకథలౌతున్నాయి. తస్మాత్ జాగ్రత్త.

సర్వే జనా: సుఖినో భవంతు — సుమ్నార్థి

(డా॥ కోడూరి సుబ్బారావు)

హనుమంతుడి కార్యదీక్ష, సేవాతత్పరత, కుశాగ్రబుద్ధులకు తార్కాణాలు, ఘట్టాలు రామాయణంలో కోకొల్లలు. ఇవి అన్నీకూడా హనుమంతుడిని ఒక రోల్‌మోడల్‌గా, ఐకన్‌గా, ఆదర్శమూర్తిగా మన జీవితాన్ని చక్కదిద్దుకోవడానికి మరియు జీవిత సాఫల్యానికి కావలసిన నైపుణ్యాలు అలవరుచుకోవడానికి ఉపయోగపడతాయి.

కార్యదీక్ష:- కార్యాన్ని పూర్తిచేసేవరకు విశ్రమించకపోవటం, వైదొలగకపోవటం, విరమించక పోవటం, వేరే కార్యాన్ని మొదలుపెట్టకపోవటం వంటి సుగుణాలను హనుమంతుడు సీతాన్వేషణలో చూపిన పట్టుదలద్వారా గ్రహించవచ్చు. అవరోధాలను, విఘ్నాలను, కష్టాలను దృఢనిశ్చయము, సంకల్పశక్తితో అధిగమించవచ్చని ఋజువు చేస్తాడు. కార్యాన్ని సాధించటానికి శారీరక మరియు మానసిక బలాలు రెండూ అవసరమని తెలుపుతాడు. నమ్మకము, ఆత్మస్థైర్యము, నిబద్ధత మరియు సేవాతత్పరత సఫలతకు కావలసిన ముఖ్యలక్షణాలని తెలుపుతాడు.

కుశాగ్రబుద్ధి:- అనేక విషయాలలో అవగాహన ఉన్నవారు, నేర్పరులు, తెలివైనవారు మరియు సమయోచితంగా వ్యవహరించేవారికి అపజయం కలుగదని హనుమంతుడు నిరూపించాడు. విపత్కర పరిస్థితులలో, క్లిష్టమైన సమస్యలలో ఆ పనిని స్వంత పనిగా భావించి, విచక్షణతో స్వతంత్రించి, నిస్వార్థ బుద్ధితో యుక్తాయుక్తాలు, ఉపాయాలు ఆలోచించి సఫలతను పొందే విధంగా మెలగాలని హనుమంతుడు మనకు నేర్పుతాడు.

సేవాతత్పరత:- "చెప్పేవారు ఎక్కువ, చేసేవారు తక్కువ" అనే నానుడి ప్రస్తుత సమాజానికి అద్దం పడుతుంది. మాటలతో ఏ పని జరుగదు, ఒళ్ళు వంచి పనిచేస్తేనే ఏ పనైనా పూర్తయ్యేది. కార్యక్షేత్రంలో కర్తవ్యనిష్ఠతో పనిచేసే కార్యకర్తలు కావాలి కానీ నాయకులు కాదు. హనుమంతుడు తన సేవానిరతిని, కర్తవ్యనిష్ఠను ప్రతి విషయంలోను, ఆలోచనలోను మరియు పనిలోను ప్రదర్శించాడు. ప్రతి పనిని నిస్వార్థ బుద్ధితో అందరికీ ఆమోదయోగ్యంగా, అందరిమేలుని కాంక్షించే విధంగా, ముఖ్యంగా, స్వామి భక్తి, నిబద్ధత, సేవానిరతిని తెలిపేవిధంగా చేసిచూపాడు. హనుమంతుడు ఒక సేవకుడిగా, ఒక కార్యకర్తగా తన విధిని, కర్తవ్యాన్ని, ధర్మాన్ని ఆచరించి చూపాడు. పనే దైవం, సేవే పరమార్థం అని శ్రమించాడు కానీ నాయకుడు కావాలని ఆశించలేదు. అటువంటి ఆలోచనే చేయలేదు. నిస్వార్థంగా పనిచేసేవాడే ప్రశంసలు పొందుతాడని మరియు పాలకుడవుతాడని నిరూపించాడు..

"హనుమంతుడు : ఆదర్శంగా వ్యక్తిత్వనిర్మాణం" నుండి సంగ్రహణ

<u>ముద్రణ–వితరణ:</u>
గాయత్రీ ఆశ్రమ ట్రస్టు
12-10-586/6, ఆర్యసమాజం,
మేడిబావి, సీతాఫలమండి,
సికింద్రాబాద్-500061.

కోడూరి సుబ్బారావు
వైదిక వానప్రస్థాశ్రమం, హనుమాపురం,
వయా భువనగిరి గంజ్. 508117.
ఫోన్: 990 899 4084

చదవండి – ఆలోచించండి – సత్యాన్ని గ్రహించండి. ఇతరులచే కూడా చదివించండి.